ט ל מַיִם שֶׁל נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית אֵין נוֹטְלִין עַל גַּבֵּי (ס) [ח] (יח) קַרְקַע אֶלָּא לְתוֹךְ (יט) כְּלִי: **ט** ל מַיִם שֶׁל נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית אָסוּר לֵהָנוֹת (כ) מֵהֶם, וְלֹא יִשְׁפְּכֵם בַּבַּיִת וְלֹא בְּמָקוֹם שֶׁעוֹבְרִים שָׁם (כא) בְּנֵי אָדָם: **י** מ נוֹטֵל כְּלִי שֶׁל מַיִם בְּיַד יְמִינוֹ (כב) וְנוֹתְנוֹ לְיַד שְׂמֹאלוֹ, כְּדֵי שֶׁיָּרִיק מַיִם עַל יְמִינוֹ תְּחִלָּה: **יא** (כג) נ לֹא יִטֹּל (כד) מִמִּי שֶׁלֹּא (ע) נָטַל יָדָיו שַׁחֲרִית: **יב** ס אִם שִׁכְשֵׁךְ יָדָיו לְתוֹךְ כְּלִי שֶׁל מַיִם, עָלְתָה לוֹ נְטִילָה (כה) לִקְרִיאַת שְׁמַע (י) וְלִתְפִלָּה, (כו) ע אֲבָל לֹא לְרוּחַ (יא) רָעָה שֶׁעֲלֵיהֶן. פ אִם שִׁכְשֵׁךְ יָדָיו בִּשְׁלֹשָׁה מֵימוֹת (יב) מְחֻלָּפִים, יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם עָלְתָה לוֹ לְהַעֲבִיר רוּחַ רָעָה שֶׁעֲלֵיהֶן: **יג** * צ אִם הָיָה (יג) [יג] נֵעוֹר (כז) * כָּל הַלַּיְלָה, יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו שַׁחֲרִית (כח) לְהִתְפַּלֵּל וּלְהַעֲבִיר רוּחַ רָעָה מִיָּדָיו. הַגָּה: (כט) * וְיִטְּלֵם (יד) (ל) בְּלֹא בְּרָכָה (הרא"ש כלל ד' (סי' ה) ורשב"א סימן קצ"א): **יד** ק הַשְׁכֵּם

בְּאֵר הַגּוֹלָה

ל שָׁם בַּזֹּהַר. מ שָׁם פָּרָשַׁת מִקֵּץ עַל פָּסוּק וַיַּכֵּר יוֹסֵף אֶת אֶחָיו (ח"א קצח:). נ שָׁם בְּפָרָשָׁה וַיֵּשֶׁב (קפד:). ס שָׁם בִּתְשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א וּבֵית יוֹסֵף (ד"ה וכתוב עוד) לְדַעַת הַטּוּר (סי' קנט). ע בֵּית יוֹסֵף (שם) לְדַעְתּוֹ. פ גַּם זֶה שָׁם. צ בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומשמע) גַּם לְדַעַת הָרֹא"שׁ (פ"ט סי' כג). ק אָרְחוֹת חַיִּים (הל' נט"י סי' יא).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

נט"י) שֶׁהֵבִיא בִּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט). אַךְ בִּמְדִינָתֵנוּ לֹא קָפְדֵי אַגִּלּוּיָא כְּלָל וַאֲפִלּוּ לַהֲדָחַת פִּיו, וְכָל שֶׁכֵּן לִנְטִילַת יָדַיִם: **ח** [ח] קַרְקַע. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק"ד) שֶׁמִּנְהַג הַחֲרֵדִים אֶל דְּבַר ה' שֶׁלֹּא לִקְרוֹת וּלְבָרֵךְ נֶגֶד הַמַּיִם שֶׁנָּטְלוּ בָּהֶם שַׁחֲרִית, וְכֵן הָיָה נוֹהֵג הַגָּאוֹן מוֹפֵת הַדּוֹר מוֹהֲרֵ"ר חַיִּים אַבּוּלְעָפְיָא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה: **יג** [יג] נֵעוֹר. בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק"ה) כָּתַב שֶׁדַּעַת מוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים כֹּהֵן (במקור חיים אות יג) כְּשֶׁנֵּעוֹר כָּל הַלַּיְלָה אֵין רוּחַ רָעָה שׁוֹרָה, וְכֵן אִם נָטַל יָדָיו קֹדֶם עֲלוֹת הַשַּׁחַר, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר דֶּרֶךְ חַיִּים בְּשֵׁם הָאֲרִ"י וְהָרְמַ"ז. אַךְ בְּשִׁיּוּרֵי בְּרָכָה (סק"א) הֵבִיא בְּשֵׁם סֵפֶר תְּרוּמָה חֲדָשָׁה כְּתַב יָד דְּיֵשׁ לוֹ לִטֹּל שֵׁנִית, דְּלֵינָה פּוֹסֶלֶת בִּנְטִילַת יָדַיִם כְּדֶרֶךְ שֶׁפּוֹסֶלֶת בְּקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם עַיֵּן שָׁם. לָכֵן נִרְאֶה לִנְהֹג כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרְמַ"א שֶׁיִּטְּלֵם בְּלֹא בְּרָכָה, וְכֵן כָּתַב לְקַמָּן סִימָן תצ"ד (בבאר היטב סק"ז) לְעִנְיַן הַנֵּעוֹרִים בְּלֵיל שָׁבוּעוֹת. וּבְמָגֵן אַבְרָהָם שָׁם (ריש הסימן) יֵשׁ טָעוּת סוֹפֵר שֶׁכָּתוּב 'ועבי"ד' וְצָרִיךְ לוֹמַר בְּסִימָן ד' סָעִיף י"ג, עַיֵּן שָׁם:

בְּאֵר הֵיטֵב

ח (ח) קַרְקַע. לְפִי שֶׁרוּחַ רָעָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶן. אֲפִלּוּ עַל גַּבֵּי קֵיסָמִין אָסוּר, אֶלָּא דַּוְקָא בִּכְלִי: **יא** (ט) נָטַל. דִּכְתִיב (במדבר יט יט) 'וְהִזָּה הַטָּהֹר עַל הַטָּמֵא'. וְכָתַב הַטַּ"ז (סק"ז) וְנִרְאֶה לִי דְּהוּא הַדִּין בִּנְטִילָה דַּאֲכִילָה, 'וְכָל שֶׁכֵּן' הוּא, עַיֵּן שָׁם. וְסֵדֶר הַיּוֹם (כוונת נט"י) וּבַעַל יַד אַהֲרֹן (הגב"י) וְעוֹלַת תָּמִיד (סק"ה) כָּתְבוּ דִּבְנְטִילָה לַאֲכִילָה אֵין לְהַקְפִּיד בָּזֶה כְּלָל, עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה שֶׁלֹּא יִשְׁפֹּךְ לוֹ עַל יָדָיו, אֲבָל לְהָבִיא לוֹ מַיִם מֻתָּר אֲפִלּוּ בִּנְטִילָה דְּשַׁחֲרִית, מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח): **יב** (י) וְלִתְפִלָּה. וִיבָרֵךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף כ"ב, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם (ס"ק כט): (יא) רָעָה. דְּלְרוּחַ רָעָה בָּעֵי עֵרוּי שָׁלֹשׁ פְּעָמִים דַּוְקָא, וְשִׁכְשׁוּךְ בִּכְלִי אֲפִלּוּ מֵאָה פְּעָמִים לֹא חָשִׁיב אֶלָּא אַחַת, שֶׁמִּיָּד נִטְמְאוּ הַמַּיִם. מִשּׁוּם הָכִי נִסְתַּפֵּק אַחַר כָּךְ בְּמֵימוֹת מְחֻלָּפִים, דְּאֶפְשָׁר דְּלָאו דַּוְקָא עֵרוּי בָּעֵי לְהַעֲבִיר רוּחַ רָעָה וַאֲפִלּוּ רְחִיצָה סַגֵּי, אוֹ דִּבְעִינַן דַּוְקָא עֵרוּי מִכְּלִי: (יב) מְחֻלָּפִים. וְהוּא הַדִּין בְּנָהָר, דְּקַמָּא קַמָּא אָזְדוּ לְהוּ וְהָנֵי אַחֲרִינֵי נִינְהוּ. וְנִרְאֶה לִי דְּהוּא הַדִּין בְּמִקְוֶה, דְּהַטַּעַם הוּא מִפְּנֵי שֶׁמִּיָּד נִטְמְאוּ הַמַּיִם, וְזֶה לֹא שַׁיָּךְ בְּמִקְוֶה. וְאִם תּוֹחֵב יָדָיו לְתוֹךְ הַשֶּׁלֶג בְּשָׁלֹשׁ מְקוֹמוֹת נַמִּי מְהַנֵּי, עַיֵּן עֲטֶרֶת זְקֵנִים וּבְעוֹלַת תָּמִיד (סק"ו) וּבְמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י': **יג** (יג) נֵעוֹר. דִּבְנֵעוֹר לֹא חָיְשִׁינַן שֶׁנָּגַע בְּמָקוֹם מְטֻנָּף, וְגַם לֹא נַעֲשָׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה: (יד) בְּלֹא בְּרָכָה. בַּ"ח (ס"ב) הֶאֱרִיךְ לְהוֹכִיחַ דְּיִטֹּל וִיבָרֵךְ, וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם סוֹתֵר רְאָיָתוֹ עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן יַד אַהֲרֹן:

בֵּאוּר הֲלָכָה

יג * **אִם הָיָה נֵעוֹר וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ"ח. וְכֵן **אִם יָשֵׁן בַּלַּיְלָה בְּבָתֵּי יָדַיִם שֶׁבְּוַדַּאי לֹא נָגַע בְּמָקוֹם מְטֻנָּף, אֵין צָרִיךְ לְהָרֹא"שׁ לִטֹּל יָדָיו בַּבֹּקֶר, רַק מִשּׁוּם רוּחַ רָעָה וּבְלִי בְּרָכָה** (פְּרִי מְגָדִים (מש"ז סק"א) וַאֲרֻצּוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס"א)):

* **כָּל הַלַּיְלָה.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ"ז. **וְאִם הָיָה יָשֵׁן בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה וְקָם וְנָטַל יָדָיו כְּדֵי לְהַעֲבִיר הָרוּחַ רָעָה, נִרְאֶה לִי דִּלְהָרַשְׁבָּ"א צָרִיךְ עוֹד הַפַּעַם בַּבֹּקֶר לִטֹּל יָדָיו לִתְפִלָּה וּבִבְרָכָה,** דְּלֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר דִּכְבָר נַעֲשָׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה כְּשֶׁקָּם בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה, דִּכְתִיב (איכה ג כג) 'חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים' וְגוֹ', **וְרַק כְּדֵי לָצֵאת דַּעַת הָרֹא"שׁ** דִּלְדִידֵיהּ אֵין צָרִיךְ שׁוּב לְבָרֵךְ בַּבֹּקֶר, **גַּם בָּזֶה יַעֲשֶׂה צְרָכָיו קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְיִתְחַיֵּב לִטֹּל וּלְבָרֵךְ לְכֻלֵּי עָלְמָא:**

* **וְיִטְּלֵם בְּלֹא בְּרָכָה.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ל' בְּשֵׁם הַסְכָּמַת הָאַחֲרוֹנִים. וְטַעְמָם הוּא מִשּׁוּם דִּלְהָרֹא"שׁ הַטַּעַם שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ שַׁחֲרִית מִשּׁוּם שֶׁיָּדָיו אֵינָם נְקִיּוֹת, וְאַף שֶׁלִּתְפִלַּת מִנְחָה קַיְמָא לָן בְּסִימָן ז' סָעִיף א' דְּאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ אַף כְּשֶׁנּוֹטֵל יָדָיו מִשּׁוּם שֶׁאֵינָם נְקִיּוֹת, מִכָּל מָקוֹם בְּשַׁחֲרִית תִּקְּנוּ חֲכָמִים שֶׁחַיָּב לִטֹּל יָדָיו וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ, אִם כֵּן אִם עָשָׂה צְרָכָיו אוֹ נָגַע בְּמָקוֹם מְטֻנָּף צָרִיךְ לִטֹּל לְהָרֹא"שׁ. וְגַם לְהָרַשְׁבָּ"א שֶׁכָּתַב הַטַּעַם לִנְטִילַת שַׁחֲרִית מִשּׁוּם דְּנַעֲשָׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, צָרִיךְ לְבָרֵךְ אַף בְּנֵעוֹר, אֶחָד, דְּלֹא פְּלוּג, וְעוֹד, דְּעַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם צָרִיךְ לְבָרֵךְ אַף שֶׁלֹּא נֶהֱנֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַשְׁבָּ"א בִּתְשׁוּבָה סִימָן קנ"ג:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כֹּחַ גַּבְרָא כַּמְבֹאָר לְקַמָּן בְּהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם (סי' קכט ס"ק מז). אֲבָל אִם שִׁכְשֵׁךְ יָדָיו בְּמַיִם לֹא מְהַנֵּי לְרוּחַ רָעָה, וּכְדִלְקַמָּן (סי"ב): **ח** **(יח) קַרְקַע.** וַאֲפִלּוּ (כז) עַל גַּבֵּי קֵיסָמִים אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁרוּחַ רָעָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם: **(יט) כְּלִי.** וְטוֹב (כח) שֶׁיַּנִּיחַ שְׁנֵי כֵּלִים מְרַאֲשׁוֹתָיו, אֶחָד מָלֵא [א] וְאֶחָד רֵיקָן: **ט** **(כ) מֵהֶם.** עַל כֵּן (כט) לֹא יִתְּנֵם לִפְנֵי בְּהֶמְתּוֹ: **(כא) בְּנֵי אָדָם.** כִּי יוּכְלוּ לְהִנָּזֵק עַל יְדֵי הָרוּחַ רָעָה. וְיִשְׁפְּכֵם (ל) בְּמָקוֹם מִדְרוֹן אוֹ בֶּעָפָר תִּחוּחַ: **י** **(כב) וְנוֹתְנוֹ.** כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר יָמִין שֶׁהוּא חֶסֶד עַל שְׂמֹאל שֶׁהוּא דִּין. וְגַם (לא) בָּאַטָּר אָזְלִינַן בָּתַר יָמִין דְּעָלְמָא: **יא** **(כג) לֹא יִטֹּל.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (לב) לִשְׁפֹּךְ לוֹ עַל יָדָיו, אֲבָל לְהָבִיא לוֹ מַיִם מֻתָּר: **(כד) מִמִּי שֶׁלֹּא וְכוּ'.** וּבִנְטִילָה לַאֲכִילָה (לג) רַשַּׁאי לִטֹּל מִמִּי שֶׁלֹּא נָטַל יָדָיו: **יב** **(כה) לִקְרִיאַת שְׁמַע וְלִתְפִלָּה.** וְיוּכַל לְבָרֵךְ (לד) עַל נְטִילַת יָדַיִם, דְּאַמְרִינַן בַּכִּיּוֹר 'וְרָחֲצוּ מִמֶּנּוּ' (שמות ל יט) וְלֹא בְּתוֹכוֹ (זבחים כא.), הָא בְּעָלְמָא אֲפִלּוּ בְּתוֹכוֹ. אֲבָל (לה) לְהַעֲבִיר הָרוּחַ רָעָה בָּעֵי עֵרוּי שָׁלֹשׁ פְּעָמִים דַּוְקָא, וְשִׁכְשׁוּךְ בִּכְלִי אֲפִלּוּ מֵאָה פְּעָמִים לֹא חָשִׁיב אֶלָּא אֶחָד, שֶׁמִּיָּד נִטְמְאוּ הַמַּיִם וַהֲוָיִן כְּמוֹ שׁוֹפְכִין. וּמִשּׁוּם הָכִי נִסְתַּפֵּק אַחַר כָּךְ בְּמֵימוֹת מְחֻלָּפִים דְּאֶפְשָׁר דְּלָאו דַּוְקָא עֵרוּי בָּעִינַן לְהַעֲבִיר רוּחַ רָעָה, וַאֲפִלּוּ רְחִיצָה סַגֵּי, אוֹ דִּבְעִינַן דַּוְקָא עֵרוּי מִכְּלִי עַל יָדָיו. וְכָתַב הַפְּרִי מְגָדִים (מש"ז סק"ח) דִּלְפִי זֶה אִם תָּחַב יָדוֹ בַּנָּהָר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, אוֹ בַּשֶּׁלֶג הַמֻּנָּח עַל הָאָרֶץ בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת מְחֻלָּפִים, אֲפִלּוּ הָכִי לֹא מְהַנֵּי רַק לִתְפִלָּה וְיוּכַל לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם, [ב] אֲבָל סָפֵק אִם מְהַנֵּי לְהַעֲבִיר רוּחַ רָעָה, דְּאוּלַי בָּעִינַן לָזֶה עֵרוּי מִכְּלִי. וְהָאַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ סי"ב) וּלְבוּשֵׁי שְׂרָד פָּסְקוּ דִּבְנָהָר וְכֵן בְּשֶׁלֶג וּבְמֵי מִקְוֶה מְהַנֵּי אַף לְהַעֲבִיר רוּחַ רָעָה, וַאֲפִלּוּ אֵין בָּהֶם אַרְבָּעִים סְאָה, וְעַיֵּן שָׁם עוֹד בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: **(כו) אֲבָל לֹא וְכוּ'.** עַל כֵּן יִרְאֶה לִטֹּל פַּעַם שֵׁנִית מִן כְּלִי אֲפִלּוּ אַחַר הַתְּפִלָּה: **יג** **(כז) כָּל הַלַּיְלָה.** וְאִם יָשֵׁן בְּמִקְצָתָהּ, לְכֻלֵּי עָלְמָא צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו בַּבֹּקֶר כַּדִּין. וְהוּא שֶׁיָּשֵׁן שְׁנַת קֶבַע עַל מִטָּתוֹ, וּמִשּׁוּם דִּסְתָם יָדַיִם עַסְקָנִיּוֹת הֵן וּבְוַדַּאי נָגַע בְּמָקוֹם מְטֻנָּף, אֲבָל אִם יָשֵׁן שְׁנַת אַרְעַי, לְהָרֹא"שׁ (פ"ט סי' כג) (לו) דִּינוֹ בָּזֶה כְּאִלּוּ לֹא יָשֵׁן כְּלָל: **(כח) לְהִתְפַּלֵּל וּלְהַעֲבִיר.** דְּהַיְנוּ, (לז) לִתְפִלָּה יֵשׁ סָפֵק אִם הַטַּעַם שֶׁל נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית כְּהָרַשְׁבָּ"א לְעֵיל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן א', וְאִם כֵּן אַף עַל גַּב דְּהַשְׁתָּא לֹא נַעֲשָׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, לֹא פְּלוּג רַבָּנָן וְצָרִיךְ נְטִילָה, אוֹ שֶׁמָּא עִקַּר הַטַּעַם כְּהָרֹא"שׁ שָׁם, וּבְנֵעוֹר וְלֹא נָגַע בְּמָקוֹם מְטֻנָּף אֵין צָרִיךְ נְטִילָה. וּלְהַעֲבִיר הָרוּחַ רָעָה יֵשׁ גַּם כֵּן סָפֵק, אִם בְּעָלְמָא הַשֵּׁנָה גּוֹרֶמֶת הָרוּחַ רָעָה, וְאִם כֵּן אֲפִלּוּ יָשֵׁן בַּיּוֹם שׁוֹרֶה רוּחַ רָעָה וְצָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו וְנֵעוֹר בַּלַּיְלָה אֵין צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו, אוֹ הַלַּיְלָה גּוֹרֵם הָרוּחַ רָעָה, וְאִם כֵּן יִהְיֶה הַדִּין בְּהֶפּוּךְ: **(כט) וְיִטְּלֵם.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (לח) שָׁלֹשׁ פְּעָמִים מֵחֲמַת סָפֵק, וְכֵן בִּשְׁנֵי הַסְּעִיפִים שֶׁאַחַר זֶה: **(ל) בְּלֹא בְּרָכָה.** יֵשׁ (לט) מֵהָאַחֲרוֹנִים שֶׁחוֹלְקִין עַל הַכְרָעַת הָרְמַ"א בָּזֶה וְסוֹבְרִים דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ, (מ) וְיֵשׁ שֶׁמַּסְכִּימִים עִמּוֹ, וְכָל זֶה בְּלֹא עָשָׂה צְרָכָיו, אֲבָל אִם עָשָׂה צְרָכָיו קֹדֶם הַתְּפִלָּה (מא) [ג] הַסְכָּמַת אַחֲרוֹנִים דִּבְזֶה צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו וּלְבָרֵךְ. וְכֵן נָכוֹן לַעֲשׂוֹת לְכַתְּחִלָּה בְּמִי שֶׁנֵּעוֹר כָּל הַלַּיְלָה, כְּגוֹן בְּלֵיל שָׁבוּעוֹת, (מב) יַעֲשֶׂה צְרָכָיו אוֹ יָטִיל מַיִם וִישַׁפְשֵׁף, שֶׁאָז לְכֻלֵּי עָלְמָא יִתְחַיֵּב לְבָרֵךְ,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ח **(כז)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז): **(כח)** אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס"ב) בְּשֵׁם הַזֹּהַר (ח"א קפד:): **ט** **(כט)** דֶּרֶךְ הַחַיִּים (דיני נט"י שחרית ס"ה): **(ל)** פְּרִי מְגָדִים (מש"ז סק"ה): **י** **(לא)** אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס"י): **יא** **(לב)** אַחֲרוֹנִים: **(לג)** פְּרִי מְגָדִים (מש"ז סק"ז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **יב** **(לד)** פְּרִי מְגָדִים בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (סק"ח) וְכֵן מַשְׁמַע בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה וכתוב עוד): **(לה)** בֵּית יוֹסֵף (שם): **יג** **(לו)** בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומשמע) וּפְרִי מְגָדִים (א"א ס"ק יא): **(לז)** בֵּית יוֹסֵף (שם) וְטַ"ז (סק"ט): **(לח)** אַחֲרוֹנִים: **(לט)** בַּ"ח (ס"ב) וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר מַעֲשֵׂה רַב (אות ב): **(מ)** עַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ס"ק יג) וּבְאַרְצוֹת הַחַיִּים (ארץ יהודה סק"ח): **(מא)** אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ח) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דיני נט"י שחרית סי"ז) וְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר וְאַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס"א) וְחַיֵּי אָדָם: **(מב)** אַרְצוֹת הַחַיִּים (שם):

ליקוטי דברי הרב: א] בשו"ע הרב (ס"ח) הוסיף: וטוב שיהא כלי התחתון מאוס. **ב]** וכן הוא בשו"ע הרב במהדו"ק (סי"ב). ובמהדו"ת (ס"ב) כתב שאין המים מטהרים אלא בשפיכה. ובסידור כתב: המהלך בדרך ואין לו כלי, אם מטביל בתוך מי גבאים [-מי גשמים] שיש בהם מ' סאה או במי מעין אע"פ שאין בו מ' סאה יברך על נטילת ידים, ואחר כך כשיזדמן לו כלי ומים ישפוך עליהם ג' פעמים [משום רוח רעה כדעת הפמ"ג], ובשעת הדחק כשאינו מצפה להיות לו כלי ומים קודם שיעבור זמן קריאת שמע ותפלה, מטביל במי גבאים אע"פ שאין בהם מ' סאה ומברך על נטילת ידים. **ג]** ובשו"ע הרב (סי"ג) כתב שיטול ידיו בלא ברכה [ולא הביא העצה לעשות צרכיו, כי למד שגם להרשב"א יש ספק אם אמרינן לא פלוג או לא, ולזה לא יועיל לטנף ידיו]. ובסידור הרב כתב: אם ניעור כל הלילה או שהיה ישן פחות מס' נשימות, לא שרתה עליו רוח הטומאה כלל, ואינו צריך ליטול ידיו ג' פעמים כי אם פעם אחת לתפלה, ולא יברך על נטילת ידים ולא ברכת אלהי נשמה, אבל אם ישן יותר משישים נשימות אפילו ישן שינת עראי, צריך ליטול ידיו ג' פעמים, ומכל מקום ימשמש במקומות המכוסים שבגופו קודם הנטילה, כדי שיברך על נטילת ידים לדברי הכל.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

קֹדֶם עַמּוּד הַשַּׁחַר וְנָטַל יָדָיו, יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו פַּעַם אַחֶרֶת (לא) כְּשֶׁיֵּאוֹר הַיּוֹם (לב) לְהַעֲבִיר (טו) רוּחַ רָעָה הַשּׁוֹרָה עַל הַיָּדַיִם. (הגה: *וְיִטְלֵם (טז) (לג) בְּלֹא בְּרָכָה): **טו** (יז) [יז] רַיָשֵׁן בַּיּוֹם, (לד) יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם צָרִיךְ לְעָרוֹת מַיִם עֲלֵיהֶן שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. (וְיִטְלֵם בְּלֹא בְּרָכָה): **טז** *שדָּוִד הָיָה נִזְהָר שֶׁלֹּא לִישַׁן (לה) שִׁתִּין נִשְׁמִין (פֵּרוּשׁ, שִׁשִּׁים נְשִׁימוֹת) כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְעֹם טַעַם מִיתָה. (הַגָּה: וּבַגְּמָרָא פֶּרֶק הַיָּשֵׁן (סוכה כו:) מַשְׁמַע (לו) דְּדַוְקָא בַּיּוֹם הָיָה (יח) נִזְהָר) (דברי עצמו, ועיין בבית יוסף (ד״ה ואם השכים)): **יז** תיֵשׁ נוֹהֲגִין לִרְחֹץ פִּיהֶם שַׁחֲרִית (לז) מִפְּנֵי הָרִירִים שֶׁבְּתוֹךְ הַפֶּה: **יח** אאֵלּוּ דְּבָרִים (לח) צְרִיכִים נְטִילָה (יט) [יט] (לט) בְּמַיִם,

ר בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ואם השכים). ש סֻכָּה כ״ו (ע״ב) וְזֹהַר רֵישׁ פָּרָשַׁת וַיִּגַּשׁ (ח״א רז). ת הָרַב דָּוִד אַבּוּדִּרְהַם (הל׳ ברכות השחר). א שָׁם בְּסוֹף סִפְרוֹ (סדר נטילת ציפורניים) וְהַכָּל בּוֹ סִימָן כ״ג.

בְּאֵר הֵיטֵב

יד (טו) רוּחַ רָעָה. הָכָא לֹא נָקַט לְהִתְפַּלֵּל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סָעִיף י״ג, דְּוַדַּאי כֵּיוָן שֶׁקִּדֵּשׁ יָדָיו פַּעַם אַחַת שׁוּב אֵין צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ יָדָיו שֵׁנִית אֲפִלּוּ יָשַׁן שֵׁנִית, דְּפַעַם אַחַת נַעֲשָׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה וְלֹא שְׁתֵּי פְעָמִים, אֶלָּא הַסָּפֵק הוּא מִשּׁוּם רוּחַ רָעָה, וְלָכֵן אֲפִלּוּ יָשַׁן שֵׁנִית אֵין צָרִיךְ בְּרָכָה דִּלְרוּחַ רָעָה אֵינוֹ צָרִיךְ בְּרָכָה, מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יג): (טז) **בְּלֹא בְּרָכָה.** וְדַע, הָא דְּקָאָמַר וְיִטְלֵם בְּלֹא בְּרָכָה הַיְנוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים כְּמוֹ בִּתְחִלַּת נְטִילָה. עוֹלַת תָּמִיד (סק״ט), יַד אַהֲרֹן (הגב״י): **טו** (יז) **יָשֵׁן בַּיּוֹם.** דַּוְקָא שִׁתִּין נִשְׁמִין. לְבוּשׁ (סט״ו), סֵדֶר הַיּוֹם (כוונת נט״י): **טז** (יח) **נִזְהָר.** עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ט״ז, וּלְשׁוֹן הָיָה נִזְהָר לֹא מַשְׁמַע כֵּן אֶלָּא דְּדָוִד עַצְמוֹ הָיָה נִזְהָר. וְהַמְחַבֵּר יַד אַהֲרֹן (הגב״י) תָּמַהּ עַל הַמָּגֵן אַבְרָהָם וְכָתַב דְּמִדִּבְרֵי רַשִׁ״י שָׁם (סוכה כו:) מַשְׁמַע דְּדָוִד הָיָה נִזְהָר בַּיּוֹם, שֶׁכֵּן אָמְרוּ שָׁם שִׁנְתֵּיהּ דְּמַר כְּדְרַב, וְרַבֵּנוּ כְּדָוִד וְכוּ׳, וְכָתַב רַשִׁ״י שָׁם (ד״ה ורבי) כָּךְ קִבֵּל מֵרַבּוֹתָיו שֶׁזּוֹ הָיְתָה שְׁנַת דָּוִד, שִׁתִּין נִשְׁמֵי הָוֵי נָיֵים בַּיּוֹם, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, הֲרֵי לְהֶדְיָא מִדִּבְרֵי רַשִׁ״י שֶׁדָּוִד נַמֵּי הָיָה נִזְהָר לִישַׁן בַּיּוֹם יוֹתֵר מִשִּׁתִּין נִשְׁמֵי, עַד כָּאן לְשׁוֹן יַד אַהֲרֹן עַיֵּן שָׁם. וְטָעָה שְׁגִיאָה גְּדוֹלָה, דְּ׳שִׁתִּין נִשְׁמֵי אלנ״ש׳ ׳הָוֵי נָיֵים בַּיּוֹם׳ הֵמָּה שְׁנֵי דִּבּוּרֵי רַשִׁ״י, הָוָה נָיֵים בַּיּוֹם קָאֵי לְקַמֵּיהּ עַל אַבַּיֵּי הֲוָה נָיֵים כִּדְמַעֵיַּל מִפּוּמְבְּדִיתָא וְכוּ׳ וְעַל זֶה כָּתַב רַשִׁ״י דַּהֲוָה נָיֵים בַּיּוֹם, וְעַיֵּן שָׁם בְּסֻכָּה דַּף כ״ו עַמּוּד ב׳. וְעַיֵּן בְּשִׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י) סָעִיף ט׳ (וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה סָעִיף קָטָן י״א פִּלְפּוּל אָרֹךְ בָּזֶה, וּמִשְׁנֶה דַּעַת הַזֹּהַר (ח״א רז.) עִם הַשַּׁ״ס וּמְיַשֵּׁב קֻשְׁיוֹת הַמָּגֵן אַבְרָהָם עַל רַמָ״א, עַיֵּן שָׁם): **יח** (יט) **בְּמַיִם.** וְאֵין צָרִיךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. סֵדֶר הַיּוֹם (כוונת נט״י):

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

טו [יז] **יָשֵׁן בַּיּוֹם.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב בְּשׁוּ״ת נוֹדָע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָא תִּנְיָנָא סִימָן כ׳ שֶׁנִּשְׁאַל מֵהַגָּאוֹן מַהֲרִ״י בֶּרְלִין ז״ל בְּמַה שֶּׁכָּתַב רַשִׁ״י בְּסֻכָּה דַּף כ״ו (ע״ב ד״ה כמעייל) אַבַּיֵּי הֲוֵי נָיֵים כְּמַבֵּי כּוּבֵי לְפוּמְבְּדִיתָא, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י דְּאָמְרִינַן בְּעָלְמָא דַּהֲוֵי שִׁית פַּרְסֵי, וְלֹא מָצִינוּ כֵּן, וּבְקִדּוּשִׁין דַּף ע׳ (ע״ב רש״י ד״ה בי כובי) מַשְׁמַע לְהֵפֶךְ. וְהֵשִׁיב, שֶׁאוּלַי נִמְצָא כֵּן בַּמִּדְרָשׁ, וּמִקִּדּוּשִׁין אֵין רְאָיָה, דְּאִיכָּא נַמֵּי בֵּי כּוּבֵי אַחֲרִינָא, עַיֵּן שָׁם. וּבְתִפְאֶרֶת צְבִי סִימָן א׳ רָצָה לְהַגִּיהַּ שְׁתֵּי פַּרְסֵי עַיֵּן שָׁם, וְגַם זֶה לֹא נִמְצָא בְּשׁוּם מָקוֹם. וְעַיֵּן בְּגִטִּין דַּף ד׳ (ע״א) דְּאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה לְדִידִי חֲזֵי לִי הַאי אַתְרָא וְהָוֵי כְּמַבֵּי כּוּבֵי לְפוּמְבְּדִיתָא, עַיֵּן שָׁם, דְּקָאֵי אַמִּכְפַּר לוּדִים לְלוּד דַּחֲשִׁיב לֵיהּ הָתָם מְבֻלַּעַת, וְרַשִׁ״י שָׁם (ד״ה ואמר אביי) פֵּרֵשׁ שֶׁיֵּשׁ שֶׁבּוֹלֶטֶת אַרְבַּע וְחָמֵשׁ פַּרְסָאוֹת, וַעֲיָרוֹת הָעוֹמְדִים לִפְנִים מִן הַבְּלִיטָה קָרֵי לְהוּ מְבֻלַּעַת בְּתוֹךְ הַתְּחוּם עַיֵּן שָׁם, וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַב רַשִׁ״י בְּסֻכָּה דַּהֲוֵי שִׁית פַּרְסֵי צָרִיךְ לוֹמַר דְּלָאו דַּוְקָא נָקַט אַרְבַּע וְחָמֵשׁ פַּרְסָאוֹת, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וְעַיֵּן שָׁם בְּתִפְאֶרֶת צְבִי שֶׁכָּתַב דִּלְעִנְיַן שִׁתִּין נִשְׁמֵי אֵין לְחַלֵּק בֵּין חֹל לְשַׁבָּת, וְאִם כֵּן מֵהָא שֶׁכָּתְבוּ (שער הכוונות ענין המנהגים של יום שבת) שֶׁהָאֲרִ״י הָיָה יָשֵׁן שְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ שָׁעוֹת, מִכְּלָל דְּשָׁלֹשׁ שָׁעוֹת אֵינוֹ יוֹתֵר מִשִּׁתִּין נִשְׁמֵי, וְיוֹתֵר מִשָּׁלֹשׁ שָׁעוֹת הוּא מִדַּת חֲסִידוּת שֶׁלֹּא לִישַׁן בַּיּוֹם, וְלָכֵן קָרֵי רַב יוֹסֵף עֲלֵיהּ דְּאַבַּיֵּי מָתַי תָּקוּם כו׳ עַיֵּן שָׁם. וְלִדְבָרָיו צָרִיךְ לוֹמַר דְּמִכָּל מָקוֹם שַׁבָּת עָדִיף, דְּכֵיוָן דְּשֵׁנָה בְּשַׁבָּת תַּעֲנוּג, אַף מִדַּת חֲסִידוּת לֵיכָּא אִם יִהְיֶה יָשֵׁן יוֹתֵר מִשְּׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ שָׁעוֹת. אַךְ בֶּאֱמֶת מַה שֶּׁכָּתְבוּ בְּשֵׁם הָאֲרִ״י אֵינוֹ מֻכְרָח כְּלָל לְעִנְיַן שִׁתִּין נִשְׁמֵי, דְּשֶׁמָּא הָיָה נֵעוֹר כַּמָּה פְּעָמִים בְּתוֹךְ שְׁנָתוֹ וְלֹא הָיָה יָשֵׁן שִׁתִּין נִשְׁמֵי בְּפַעַם אַחַת. וּבְקֻנְטְרֵס אַחֲרוֹן שֶׁבְּסוֹף מַחֲזִיק בְּרָכָה כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שָׁמַעְתִּי מִתַּלְמִיד חָכָם יְרֵא ה׳ מֵעָרֵי מַעֲרָב הַפְּנִימִי, שֶׁהָיָה בָּא זְמַן רַב בַּדֶּרֶךְ וְדִקְדֵּק כַּמָּה פְּעָמִים בִּשְׁנַת הַסּוּס וְהָיָה מוֹנֶה חֲמִשִּׁים וְתֵשַׁע נִשְׁמֵי וּמִתְעוֹרֵר הַסּוּס, וְהַחֲמִשִּׁים וְתֵשַׁע נִשְׁמֵי דְּסוּס הָיָה יוֹתֵר מֵחֲצִי שָׁעָה. אַךְ עַתָּה רָאִיתִי לְהַגָּאוֹן הָרַמַ״ע מִפַּאנוֹ בְּסֵפֶר אַלְפָסִי זוּטָא פֶּרֶק הַיָּשֵׁן שֶׁכָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שִׁתִּין נִשְׁמֵי, וְשִׁעוּר נְשִׁימָה אֶחָד מתתר״ף בְּשָׁעָה עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּלְפִי דִּבְרֵי הָרַמַ״ע הוּא זוּטַר בְּשִׁיעוּרֵיהּ טוּבָא, שֶׁאֵינוֹ רַק חֵלֶק שְׁמוֹנָה עָשָׂרָה מֵהַשָּׁעָה, שֶׁהוּא שִׁעוּר שְׁלֹשָׁה מִינוּטִין וּשְׁלִישׁ, וְלֹא מַשְׁמַע הָכִי בְּסֻכָּה שָׁם וּלְקַמָּן סִימָן רל״א בַּטּוּר וּבַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שָׁם (ס״א). וְכָתַב בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ו) שֶׁמּוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים וִיטַל הוֹכִיחַ מֵהַזֹּהַר (ח״א י:) דְּהַיָּשֵׁן בַּיּוֹם רוּחַ רָעָה שׁוֹרָה, וְכֵן כָּתַב מַהֲרַ״מ דִּילוֹנְזַאנוֹ (שתי ידות דרך חיים אות מט): **יח** [יט] **בְּמַיִם.** בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יב) כָּתַב דְּדַוְקָא בְּמַיִם, וּבְסֵפֶר לֶחֶם יְהוּדָה דַּף ט׳ עַמּוּד ב׳ (על רמב״ם הל׳ קר״ש פ״ג ה״א) כָּתַב דְּמְהַנֵּי אַף בְּכָל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וִיבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם וַאֲשֶׁר יָצַר: **יד** (לא) **כְּשֶׁיֵּאוֹר הַיּוֹם.** כִּי יֵשׁ אוֹמְרִים (מג) דִּבְעַמּוּד הַשַּׁחַר חוֹזֵר הָרוּחַ רָעָה לִשְׁרוֹת פַּעַם שֵׁנִית: (לב) **לְהַעֲבִיר וְכוּ׳.** הָכָא (מד) לֹא נָקַט לְהִתְפַּלֵּל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סָעִיף י״ג, דְּוַדַּאי מִשּׁוּם תְּפִלָּה אֵין צָרִיךְ בָּזֶה עוֹד הַפַּעַם לִטֹּל יָדַיִם. וַאֲפִלּוּ אִם חָזַר וְיָשַׁן פַּעַם שֵׁנִית קֹדֶם עַמּוּד הַשַּׁחַר דְּבָזֶה בְּוַדַּאי צָרִיךְ מִשּׁוּם רוּחַ רָעָה עוֹד הַפַּעַם לִטֹּל יָדַיִם, מִכָּל מָקוֹם אֵין יָכוֹל לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם וַאֲפִלּוּ אִם הַשֵּׁנָה הָיְתָה שְׁנַת קֶבַע, דְּאָנוּ חוֹשְׁשִׁין לְשִׁיטַת הָרַשְׁבָּ״א דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּטַעַם הַנְּטִילָה מִשּׁוּם דְּבַבֹּקֶר נַעֲשָׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, וּפַעַם אַחַת נַעֲשָׂה הָאָדָם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה וְלֹא שְׁתֵּי פְעָמִים, (מה) וּמִשּׁוּם רוּחַ רָעָה בִּלְבַד לֹא תִּקְּנוּ בְּרָכָה: (לג) **בְּלֹא בְּרָכָה.** הִנֵּה נִרְאֶה דַּאֲפִלּוּ אִם בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹן כְּשֶׁנָּטַל יָדָיו לֹא בֵּרַךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם, מִכָּל מָקוֹם לֹא יְבָרֵךְ עַתָּה, דְּאֵיךְ יֹאמַר וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם הֲלֹא כְּבָר יָצָא יְדֵי חוֹבַת הַנְּטִילָה לַתְּפִלָּה לְדַעַת הָרֹא״שׁ, כַּמְבֹאָר בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה וכתוב עוד), וּכְהַאי גַּוְנָא כָּתַב לְעֵיל בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה סָעִיף קָטָן (ד׳) [ה׳]. וּמִכָּל מָקוֹם, הַנָּכוֹן (מו) שֶׁיָּבִיא עַצְמוֹ לִידֵי חִיּוּב בְּרָכָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה צְרָכָיו קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְיִתְחַיֵּב לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן ד׳ בְּשֵׁם הַחַיֵּי אָדָם: **טו** (לד) **יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק.** אִי לַיְלָה גּוֹרֵם לְרוּחַ הַטֻּמְאָה, אוֹ שֵׁנָה גּוֹרֵם. וְדַוְקָא (מז) הַיָּשֵׁן שִׁתִּין נִשְׁמֵי, אֲבָל פָּחוֹת מִזֶּה אֵין רוּחַ רָעָה שׁוֹרָה (מח) וַאֲפִלּוּ בַּלַּיְלָה: **טז** (לה) **שִׁתִּין נִשְׁמֵי.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (מט) רְצוּפִין, אֶלָּא הָיָה מִתְנַמְנֵם כַּמָּה פְּעָמִים (נ) פָּחוֹת מִשִּׁתִּין נִשְׁמֵי עַד חֲצוֹת לַיְלָה, וּמֵחֲצוֹת וְאֵילָךְ הָיָה מִתְגַּבֵּר כָּאֲרִי: (לו) **דְּדַוְקָא בַּיּוֹם.** הִשִּׂיגוּ עָלָיו הָאַחֲרוֹנִים דְּלֹא נִמְצָא שָׁם כֵּן בַּגְּמָרָא רַק עַל הָאָמוֹרָאִים, אֲבָל דָּוִד בְּעַצְמוֹ גַּם בַּלַּיְלָה הָיָה נִזְהָר. וְנַפְקָא מִנַּהּ כָּל זֶה לְדִידַן, (נא) שֶׁבַּעַל נֶפֶשׁ יַחְמִיר עַל כָּל פָּנִים בַּיּוֹם. (נב) וְאֵין שַׁבָּת בִּכְלַל זֶה. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רל״א סָעִיף א׳ דְּאִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִלְמֹד בְּלֹא שְׁנַת הַצָּהֳרַיִם מֻתָּר לִישַׁן מְעַט, אֲבָל לֹא יַאֲרִיךְ בָּהּ, עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן שָׁם עוֹד שֶׁגַּם זֶה לֹא תִּהְיֶה כַּוָּנָתוֹ לַהֲנָאַת עַצְמוֹ, רַק לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַיֵּן בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס״ק טו) שֶׁכָּתַב דְּעִנְיַן הַשֵּׁנָה בַּיּוֹם תָּלוּי לְפִי מַה שֶּׁהוּא אָדָם וּכְפִי הַצֹּרֶךְ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ: **יז** (לז) **מִפְּנֵי הָרִירִים.** כִּי צָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַגָּדוֹל בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה [בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתב ה״ר דוד)]. וְאִם הוּא אִסְטְנִיס וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַכְנִיס הַמַּיִם לְפִיו מִפְּנֵי שֶׁאֵינָם זַכִּים וְצַחִים, אֵין מְעַכֵּב מִלְּבָרֵךְ [לְבוּשׁ]: **יח** (לח) **צְרִיכִים נְטִילָה.** לְהָסִיר רוּחַ רָעָה הַשּׁוֹרָה עַל יְדֵי זֶה, (נג) עַל כֵּן יְמַהֵר לִטֹּל תֵּכֶף. וְהַנְּטִילָה תִּהְיֶה (נד) עַד הַפֶּרֶק, וְעַל כָּל פָּנִים (נה) עַד סוֹף קִשְׁרֵי אֶצְבְּעוֹתָיו. אֲבָל (נו) אִם לִכְלֵךְ יָדוֹ בְּטִיט וּבְרֶפֶשׁ דְּאֵין בּוֹ מִשּׁוּם רוּחַ רָעָה, אֵין צָרִיךְ רַק לְקַנֵּחַ מְקוֹם הַמְלֻכְלָךְ בִּלְבַד וְדַי. וּלְעִנְיַן תְּפִלָּה יְבֹאַר לְקַמָּן בְּסִימָן צ״ב, עַיֵּן שָׁם בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה והסיח דעתו): (לט) **בְּמַיִם.** אַף (נז) דִּלְתְפִלָּה וְכָל שֶׁכֵּן לַתּוֹרָה דַּי אַחַר כָּל אֵלּוּ בְּנִקָּיוֹן בְּעָלְמָא וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף כ״ב דְּמַיְרֵי בְּקָם מִן הַמִּטָּה,

בֵּאוּר הֲלָכָה

יד * **וְיִטְּלֵם בְּלֹא בְּרָכָה.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ל״ג בְּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי דְּהַנָּכוֹן שֶׁיָּבִיא אֶת עַצְמוֹ לִידֵי חִיּוּב. וְלֹא יִקְשֶׁה לְהַמְעַיֵּן דַּהֲלֹא לִכְאוֹרָה יִסְתֹּר מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן ל״ב וְהוּא מִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יג) דְּצָרִיךְ לָחוּשׁ לְשִׁיטַת הָרַשְׁבָּ״א בְּיָשֵׁן שְׁנַת קֶבַע, וּמִמֵּילָא הוּא הַדִּין בְּעָשָׂה צְרָכָיו, דְּחַד דִּינָא לְהוּ וְכִדְמוּכָח בְּאֵלִיָּה רַבָּה סָעִיף קָטָן ט׳. וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְהַסְכָּמַת אַחֲרוֹנִים שֶׁבְּסָעִיף קָטָן ל׳, דְּשָׁם הֲלֹא מַיְרֵי שֶׁלֹּא נָטַל יָדָיו עֲדַיִן כְּלָל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה. אוּלָם בֶּאֱמֶת נִיחָא, דַּהֲלֹא בְּעִנְיָנֵנוּ אַיְירִינַן שֶׁלֹּא בֵּרַךְ בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה, וּבָזֶה יֵשׁ לוֹמַר דְּגַם לְדַעַת הָרַשְׁבָּ״א נוּכַל לְבָרֵךְ עַתָּה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַבֵּית יוֹסֵף בְּסִימָן (ז׳) [ו׳] (ד״ה ולפי מש״כ), וְקָאֵי הַבְּרָכָה עַל הַנְּטִילָה הָרִאשׁוֹנָה. וּכְבָר הֶאֱרַכְנוּ בָּזֶה בְּבֵאוּר הֲלָכָה לְעֵיל בְּרֵישׁ הַסִּימָן (ד״ה ואפילו), עַיֵּן שָׁם. וְדַע עוֹד, דְּמַה שֶּׁכָּתוּב בְּהַגָּ״ה בָּזֶה וְיִטְּלֵם בְּלֹא בְּרָכָה וְכֵן בְּסָעִיף ט״ו, לָא דָּמֵי לְמַה שֶּׁכָּתַב בְּסָעִיף י״ג, דְּהָתָם הוּא רַק מֵחֲמַת סָפֵק, וְהָכָא לְכֻלֵּי עָלְמָא לֹא צָרִיךְ לְבָרֵךְ [אַחֲרוֹנִים]:

טז * **דָּוִד וְכוּ׳ שִׁתִּין נִשְׁמִין. רַבּוּ בּוֹ הַדֵּעוֹת בְּשִׁעוּר זֶה, יֵשׁ אוֹמְרִים דְּהוּא**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יד (מג) אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״ד): (מד) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יג): (מה) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (מו) עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה ויטלם): **טו** (מז) אַחֲרוֹנִים: (מח) פְּרִי מְגָדִים (א״א ס״ק יד): **טז** (מט) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו): (נ) פְּרִי מְגָדִים (א״א ס״ק טו): (נא) מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (נב) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו): **יח** (נג) פְּרִי מְגָדִים (א״א ס״ק יח): (נד) פְּרִי מְגָדִים (מש״ז ס״ק טו): (נה) דְּלֹא עֲדִיפֵי מִנְּטִילַת שַׁחֲרִית בְּדִיעֲבַד, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ט׳: (נו) פְּרִי מְגָדִים (שם). **וַאֲפִלּוּ לַתּוֹרָה,** עַיֵּן שָׁם: (נז) פְּרִי מְגָדִים (מש״ז ס״ק יג):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah